Татарстан Республикасы
ЗАКОНЫ

Татарстан Республикасында гражданнарның сәламәтлеген саклау өлкәсендәге аерым мәсьәләләрне җайга салу турында

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы тарафыннан
2012 елның 29 ноябрендә
кабул ителде

1 бүлек. **Гомуми нигезләмәләр**

1 статья. **Әлеге Законның җайга салу предметы**

Әлеге Закон Татарстан Республикасы компетенциясе чикләрендә Татарстан Республикасында гражданнарның сәламәтлеген саклау өлкәсендәге (алга таба – сәламәтлек саклау өлкәсендә) аерым мәсьәләләрне җайга сала.

2 статья. **Сәламәтлек саклау өлкәсендәге законнар**

1. Сәламәтлек саклау өлкәсендәге законнар Россия Федерациясе Конституциясенә, Татарстан Республикасы Конституциясенә нигезләнә һәм "Россия Федерациясендә гражданнарның сәламәтлеген саклау нигезләре турында" 2011 елның 21 ноябрендәге 323-ФЗ номерлы Федераль законнан (алга таба – Федераль закон), аның нигезендә кабул ителә торган федераль законнардан, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларыннан, әлеге Законнан, Татарстан Республикасының башка законнарыннан һәм Татарстан Республикасының бүтән норматив хокукый актларыннан тора.
2. Җирле үзидарә органнары үз компетенциясе чикләрендә сәламәтлек саклау турындагы нормалары булган муниципаль хокукый актларны федераль законнар, Россия Федерациясенең бүтән норматив хокукый актлары, әлеге Закон һәм Татарстан Республикасының бүтән норматив хокукый актлары нигезендә чыгарырга хокуклы.
3. Әлеге Законда кулланыла торган төшенчәләр Федераль законда билгеләнгән мәгънәсендә кулланыла.

2 бүлек. Сәламәтлек саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары вәкаләтләре

3 статья. Сәламәтлек саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советы вәкаләтләре

Сәламәтлек саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) сәламәтлек саклау өлкәсендә законнар белән җайга салу;

2) сәламәтлек саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы законнары үтәлүен һәм башкарылуын тикшереп тору;

3) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән каралган бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

4 статья. Сәламәтлек саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтләре

1. Сәламәтлек саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) сәламәтлек саклау өлкәсендә кеше һәм граждан хокукларын яклау;

2) сәламәтлек саклауны үстерү, халыкның санитария-эпидемиология иминлеген тәэмин итү, авыруларны профилактикалау программаларын раслау һәм гамәлгә ашыру, гражданнарны дару препаратлары һәм медицина әйберләре белән тәэмин итүне оештыру, шулай ук халыкка санитария-гигиена белеме бирүдә катнашу;

3) мәҗбүри медицина иминиятенең территориаль программасын үз эченә алган гражданнарга медицина ярдәмен түләүсез күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасын раслау һәм гамәлгә ашыру;

4) Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы башкарма органнары эшчәнлеген оештыру турындагы нигезләмәләрне раслау;

5) медицина ярдәмен үстерү һәм гражданнарга аның һәркем өчен мөмкин булуын тәэмин итү өчен Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән компетенция чикләрендә шартлар тудыру;

6) түбәндәгеләрне оештыру:

а) донор каны һәм (яисә) аның компонентлары белән түләүсез тәэмин итүне, шулай ук әлеге Законның әлеге статьясындагы 1 өлешенең 8 пункты һәм 5 статьясындагы 4 пункты нигезендә медицина ярдәме күрсәткәндә дару препаратлары, дәвалау туклануының махсуслаштырылган продуктлары, медицина әйберләре, дезинфекция, дезинсекция һәм дератизация өчен чаралар белән тәэмин итүне;

б) авыруларны профилактикалау һәм Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче гражданнарда сәламәт яшәү рәвеше булдыру гамәлләрен тормышка ашыруны;

в) дезинфекция, дезинсекция һәм дератизация уздыру гамәлләрен, шулай ук санитария-эпидемиягә каршы (профилактик) гамәлләрне Россия Федерациясе законнары нигезендә тормышка ашыруны;

г) кеше гомеренә яный торган һәм хроник рәвештә көчәя бара торган, гражданның гомер озынлыгын кыскартуга яисә инвалидлыкка китерә торган сирәк (орфан) авыруларның Федераль законның 44 статьясындагы 3 өлешендә каралган исемлегенә кертелгән авыруларны дәвалау өчен гражданнарны дару препаратлары белән тәэмин итүне;

7) Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге башкарма органнарының, Татарстан Республикасы территориясендә дәүләт, муниципаль һәм хосусый сәламәтлек саклау системалары субъектларының эшчәнлеген җайга салу;

8) гадәттән тыш хәлләр вакытында кешеләрнең гомерен һәм сәламәтлеген саклап калуга, гадәттән тыш хәлләрдән килеп чыккан медик-санитар зыяннарны бетерүгә, гадәттән тыш хәл зонасында медик-санитар вәзгыять һәм күрелә торган чаралар турында халыкка мәгълүмат җиткерүгә юнәлдерелгән гамәлләрне тормышка ашыру;

9) Татарстан Республикасы халкына социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар Татарстан Республикасы территориясендә таралу мөмкинлеге турында еллык статистика күрсәткечләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган мәгълүмат җиткерү, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чаралары аша да, шулай ук эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турында мәгълүмат җиткерү;

10) социаль әһәмияттәге авырулардан һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулардан интегүче затларга медицина ярдәме күрсәтүне оештыру һәм шушы затларны дару препаратлары белән тәэмин итүне оештыру буенча социаль ярдәм гамәлләрен билгеләү;

11) сәламәтлек саклау өлкәсендә фәнни тикшеренүләрнең региональ программаларын эшләүне тәэмин итү һәм гамәлгә ашыру, аларны җайга салу;

12) Татарстан Республикасы бюджеты чаралары исәбеннән югары технологияле медицина ярдәме күрсәтүче медицина оешмалары исемлеген формалаштыру тәртибен билгеләү;

13) Россия Федерациясе гражданнарына түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләре программасын гамәлгә ашыру кысаларында медицина ярдәме күрсәткәндә клиник куллану өчен донор каны һәм (яисә) аның компонентлары белән тәэмин итү тәртибен Татарстан Республикасы медицина оешмалары, җирле үзидарә органнарының сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы медицина оешмалары, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының ведомство буйсынуындагы мәгариф оешмалары, фәнни оешмалар, шулай ук Россия Федерациясе гражданнарына түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләре программасын гамәлгә ашыруда катнашучы хосусый сәламәтлек саклау системасы оешмалары өчен билгеләү;

14) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты кан алу-кан салу хезмәтен үстерүнең региональ программаларын расларга һәм гамәлгә ашырырга хокуклы.

5 статья. **Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы вәкаләтләре**

Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) сәламәтлек саклауны үстерү, халыкның санитария-эпидемиология иминлеген тәэмин итү, авыруларны профилактикалау программаларын эшләүдә һәм гамәлгә ашыруда, гражданнарны дару препаратлары һәм медицина әйберләре белән тәэмин итүдә катнашу, шулай ук халыкка санитария-гигиена белеме бирүдә катнашу;

2) мәҗбүри медицина иминиятенең территориаль программасын үз эченә алган гражданнарга медицина ярдәмен түләүсез күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасын эшләү һәм гамәлгә ашыру;

3) сәламәтлек саклауны үстерүнең, авыруларны профилактикалауның ведомство программаларын эшләү, раслау һәм гамәлгә ашыру;

4) Татарстан Республикасы халкына Татарстан Республикасы медицина оешмаларында беренчел медицина-санитария ярдәме, махсуслаштырылган, шул исәптән югары технологияле, медицина ярдәме, ашыгыч, шул исәптән ашыгыч махсуслаштырылган, медицина ярдәме һәм паллиатив медицина ярдәме күрсәтүне оештыру;

5) түбәндәгеләрне башкару гамәлләрен тормышка ашыру:

а) әлеге Законның әлеге статьясындагы 1 өлешенең 4 пункты һәм 5 статьясындагы 1 өлешенең 8 пункты нигезендә медицина ярдәме күрсәткәндә дару препаратлары, медицина әйберләре, дезинфекция өчен чаралар белән тәэмин итүне, Татарстан Республикасында дәүләт сәламәтлек саклау учреждениеләрен иммунобиологик препаратлар белән тәэмин итүне;

б) федераль законнарда билгеләнгән очракларда медицина ярдәме күрсәткәндә донор каны һәм (яисә) аның компонентлары белән түләүсез тәэмин итүне;

в) федераль законнар нигезендә санитария-эпидемиягә каршы (профилактик) гамәлләрне;

г) кеше гомеренә яный торган һәм хроник рәвештә көчәя барган, гражданның гомерен кыскартуга яисә инвалидлыкка китерә торган сирәк (орфан) авыруларның Федераль законның 44 статьясындагы 3 өлешендә каралган исемлегенә кертелгән авыруларны дәвалау өчен дару препаратлары белән гражданнарны тәэмин итүне;

6) медицина оешмаларының медицина хезмәткәрләре тарафыннан шушы медицина оешмаларыннан читтә, шулай ук бүтән медицина оешмаларында беренчел медицина-санитария ярдәме һәм махсуслаштырылган медицина ярдәме күрсәтү очракларын һәм аны оештыру тәртибен билгеләү;

7) гражданга халык медицинасы белән шөгыльләнү өчен рөхсәт бирү, шулай ук гражданны халык медицинасы белән шөгыльләнүгә рөхсәттән мәхрүм итү;

8) медицина карауларын балигъ булмаганнар тарафыннан узу, шул исәптән мәгариф учреждениеләренә укырга кергәндә һәм аларда укыган чорда, физик

культура һәм спорт белән шөгыльләнгәндә, диспансеризация, диспансер күзәтүе, медицина реабилитациясе узу, медицина ярдәме күрсәтү, шул исәптән медицина учреждениеләрендә укыган һәм тәрбияләнгән чорда, шартларын билгеләү;

9) балигъ булмаганнарның профессиональ яраклылыгын билгеләгәндә, түләү алмыйча гына, медицина консультацияләре алу тәртибен һәм шартларын билгеләү;

10) дәүләт сәламәтлек саклау системасы һәм муниципаль сәламәтлек саклау системасы медицина оешмаларында ятим балаларны, ата-ана каравыннан мәхрүм калган балаларны һәм кыен тормыш хәлләренә дучар булган балаларны алар дүрт яшькә җиткәнче тоту шартларын билгеләү;

11) Татарстан Республикасы бюджеты чаралары исәбеннән югары технологияле медицина ярдәме күрсәтүче медицина оешмалары исемлеген раслау;

12) хроник һәм авыр тотрыклы яисә еш кабатлана торган авыру күренешләре булган озакка сузылган психик зәгыйфьлектән интегүче затка диспансер күзәтүе билгеләү кирәклеге турындагы һәм шушы күзәтүне туктату турындагы мәсьәләне хәл итү өчен табиб-психиатрлар комиссияләрен билгеләп кую;

13) Татарстан Республикасы халкына социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу мөмкинлеге турында даими рәвештә мәгълүмат җиткерү, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чаралары аша да;

14) донор канын һәм (яисә) аның компонентларын Татарстан Республикасы медицина оешмаларында, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының ведомство буйсынуындагы мәгариф оешмаларында һәм фәнни оешмаларда әзерләүне, саклауны, транспортировкалауны һәм аларның иминлеген тәэмин итүне оештыру;

15) Татарстан Республикасы территориясендә кан һәм (яисә) аның компонентлары донорлыгын оештыру, үстерү һәм пропагандалау гамәлләрен уздыру;

16) кан һәм (яисә) аның компонентларын түләүсез тапшырган донорның азык-төлек рационын донорның якынча азык-төлек рационыннан кимрәк булмаган күләмдә билгеләү;

17) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

6 статья. Сәламәтлек саклау өлкәсендә Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләрен җирле үзидарә органнарына тапшыру

Сәламәтлек саклау өлкәсендә Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләре "Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында" 1999 елның 6 октябрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә җирле үзидарә органнарына гамәлгә ашыру өчен тапшырылырга мөмкин. Бу очракта гражданнарга медицина ярдәме күрсәтү муниципаль сәламәтлек саклау системасының медицина оешмалары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

7 статья. Сәламәтлек саклау өлкәсендә җирле үзидарә органнары вәкаләтләре

Сәламәтлек саклау өлкәсендә муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары (халкына медицина ярдәме Федераль законның 42 статьясы нигезендә күрсәтелә торган территорияләрдән гайре) вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә гражданнарга медицина ярдәмен түләүсез күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы нигезендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру;

2) әлеге Законның 6 статьясы нигезендә тиешле вәкаләтләр тапшырылган очракта, муниципаль сәламәтлек саклау системасының медицина оешмаларында медицина ярдәме күрсәтүне оештыруны тәэмин итү;

3) муниципаль берәмлек халкына социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар муниципаль берәмлек территориясендә таралу мөмкинлеге турында еллык статистика күрсәткечләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган мәгълүмат җиткерү, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чаралары аша да, шулай ук эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турында әлеге Законның 5 бүлеге нигезендә мәгълүмат җиткерү;

4) халыкка санитария-гигиена белеме бирүдә һәм кан һәм (яисә) аның компонентлары донорлыгын пропагандалауда катнашу;

5) гадәттән тыш хәлләр вакытында кешеләрнең гомерен һәм сәламәтлеген саклап калуга юнәлдерелгән гамәлләрне муниципаль берәмлек территориясендә тормышка ашыруда катнашу, гадәттән тыш хәл зонасында медик-санитар вәзгыять һәм күрелә торган чаралар турында халыкка мәгълүмат җиткерү;

6) авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвеше булдыру гамәлләрен муниципаль берәмлек территориясендә әлеге Законның 8 статьясы нигезендә тормышка ашыру;

7) "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә медицина оешмаларында эшләү өчен медицина хезмәткәрләрен һәм фармацевтика хезмәткәрләрен җәлеп итү максатларында уңайлы шартлар тудыру.

8 статья. Авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру гамәлләрен тормышка ашыру

1. Авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру гамәлләре федераль законнар һәм әлеге Закон белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары тарафыннан тормышка ашырыла.

2. Авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру гамәлләре авыруларның килеп чыгуын, таралуын кисәтүгә һәм авыруларны алдан ачыклауга, аларның үсеш куркынычын киметүгә, вафат булучылар санын киметүгә,

эчке һәм тышкы яшәү тирәлеге факторларының гражданнар сәламәтлегенә тискәре йогынтысын кисәтүгә һәм бетерүгә, гражданнарга сәламәтлекләре өчен куркыныч факторлар турында мәгълүмат җиткерүгә, гражданнарда сәламәт яшәү рәвешенә этәрерлек омтылыш булдыруга һәм гражданнар сәламәт яшәү рәвеше алып барсын өчен, шул исәптән физик культура һәм спорт белән шөгыльләнүләр өчен дә, шартлар тудыруга юнәлдерелгән оештыру, хокукый, икътисадый һәм социаль гамәлләр системасын үз вәкаләтләре чикләрендә эшләү һәм башкару юлы белән әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән органнар тарафыннан тормышка ашырыла.

3. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән гамәлләргә түбәндәгеләр керә:

1) гражданнарда даими хәрәкәт активлыгы һәм физик культура, спорт белән шөгыльләнү өчен омтылыш булдыру һәм моның өчен кирәкле шартлар тудыру;

2) гражданнарда рациональ, тулы күләмдә һәм дәрәҗәдә туклану һәм сәламәт яшәү рәвеше турында күзаллаулар һәм белемнәр булдыру;

3) гражданнарда алкоголь продукцияне һәм тәмәкене үзләренә зыян китерерлек итеп кулланудан һәм наркотик чараларны, психотроп матдәләрне медицина өчен булмаган максатларда кулланудан баш тартуга этәрерлек омтылыш булдыру;

4) гражданнарда медицина ярдәме сорап үз вакытында мөрәҗәгать итүгә этәрерлек омтылыш булдыру;

5) сәламәт яшәү рәвешен популярлаштыру;

6) авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру мәсьәләләре буенча белгечләрнең квалификациясен арттыру;

7) авыруларның, шул исәптән социаль әһәмияттәге авыруларның һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авыруларның һәм социаль әһәмияттәге булмаган йогышлы авыруларның таралу мөмкинлеген булдырмый калу, алар таралудан килгән зыяннарны минимальләштерү;

8) авыруларның килеп чыгу сәбәпләре һәм аларның таралуына этәрерлек шартлар турында гражданнарга мәгълүмат җиткерү;

9) авыруларны профилактикалау белән шөгыльләнүче һәм медицина ярдәме күрсәтүче медицина оешмалары турында гражданнарга мәгълүмат җиткерү;

10) бүтән кирәкле гамәлләр.

4. Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары үзләре билгеләгән срокларда һәм тәртиптә авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвеше булдыру гамәлләрен тормышка ашыру нәтиҗәләре турында ел саен халык алдында хисап тоталар, шул исәптән органның "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында тиешле мәгълүмат урнаштыру юлы белән дә.

5. Әлеге статьяда каралган гамәлләрне тормышка ашыру максатларында җирле үзидарә органнары муниципаль максатчан программалар расларга мөмкин.

6. Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы үзе билгеләгән тәртиптә җирле үзидарә органнарына авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру гамәлләрен муниципаль берәмлекләр территорияләрендә тормышка ашыруда, шул исәптән тиешле күрсәткечләрне тапшыру юлы белән дә ярдәм күрсәтәләр.

7. Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру гамәлләрен муниципаль берәмлекләр территорияләрендә тормышка ашыруда җирле үзидарә органнарына ярдәм күрсәтү максатларында, Татарстан Республикасы бюджетыннан җирле бюджетларга бюджетара субсидияләр һәм максатчан билгеләнеше булган бүтән бюджетара трансфертлар бирү юлы белән аларга финанс ярдәме күрсәтергә хокуклы. Бюджетара субсидияләр һәм максатчан билгеләнеше булган бүтән бюджетара трансфертлар бирү һәм аларны тоту максатлары һәм шартлары, шулай ук җирле үзидарә органнарына Татарстан Республикасы бюджетыннан әлеге бюджетара субсидияләрне һәм бүтән бюджетара трансфертларны бирү өчен аларны сайлап алу критерийлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан билгеләнә.

3 бүлек. **Сәламәтлек саклауны оештыруның аерым мәсьәләләре**

9 статья. **Сәламәтлек саклауны оештыру**

1. Татарстан Республикасында сәламәтлек саклауны оештыру дәүләт, муниципаль һәм хосусый сәламәтлек саклау системалары эшчәнлегенә һәм үсешенә нигезләнә.

2. Дәүләт сәламәтлек саклау системасын Федераль законның 29 статьясындагы 3 өлешендә күрсәтелгән органнар һәм оешмалар тәшкил итә, шул исәптән:

1) Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы һәм аның территориаль органнары;

2) Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органының ведомство буйсынуындагы медицина оешмалары һәм фармацевтика оешмалары, сәламәтлек саклау өлкәсендә эшчәнлек белән шөгыльләнүче бүтән оешмалар һәм аларның аерымланган бүлекчәләре.

3. Муниципаль сәламәтлек саклау системасын түбәндәгеләр тәшкил итә:

1) муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының сәламәтлек саклау өлкәсендә вәкаләтләр башкаручы җирле үзидарә органнары;

2) җирле үзидарә органнарының ведомство буйсынуындагы медицина оешмалары һәм фармацевтика оешмалары.

4. Хосусый сәламәтлек саклау системасын юридик һәм физик затлар тарафыннан төзелә торган медицина оешмалары, фармацевтика оешмалары һәм сәламәтлек саклау өлкәсендә эшчәнлек белән шөгыльләнүче бүтән оешмалар тәшкил итә.

10 статья. **Медицина ярдәме күрсәтүне оештыру**

Гражданнарга медицина ярдәмен түләүсез күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы нигезендә Татарстан Республикасы территориясендә медицина ярдәме күрсәтүне (исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәтенең вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан раслана торган федераль

медицина учреждениеләрендә күрсәтелә торган медицина ярдәменнән гайре) оештыру федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

11 статья. **Татарстан Республикасының эшләмәүче халкын мәҗбүри медицина иминләштерүен оештыру**

1. Татарстан Республикасында эшләмәүче гражданнар өчен иминләштерүчеләр Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән тәртиптә вәкаләт тапшырылган органыннан, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән бүтән оешмалардан гыйбарәт. Әлеге иминләштерүчеләр эшләмәүче халыкны мәҗбүри медицина иминләштерүенә иминият кертемнәрен түләүчеләр була.

2. Татарстан Республикасының эшләмәүче халкын мәҗбүри медицина иминләштерүенә иминият кертемнәрен түләү федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

12 статья. **Халык медицинасы**

1. Халык медицинасы халык тәҗрибәсендә урнашып калган савыктыру методларыннан гыйбарәт, аларның нигезендә сәламәтлекне бәяләү һәм торгызу белемнәреннән, гыйлемнәреннән һәм практик күнекмәләреннән файдалану ята. Оккульт-магик характердагы хезмәтләр күрсәтү, шулай ук дини йолаларны үтәү халык медицинасына керми.

2. Халык медицинасы белән шөгыльләнү хокукына Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән рөхсәтне алган граждан ия була.

3. Халык медицинасы белән шөгыльләнүгә рөхсәт бирү турындагы карар гражданның гаризасы һәм коммерциячел булмаган профессиональ медицина оешмасы күрсәтмәсе йә гражданның гаризасы һәм коммерциячел булмаган профессиональ медицина оешмасының һәм медицина оешмасының уртак күрсәтмәсе нигезендә кабул ителә. Рөхсәт Татарстан Республикасы территориясендә халык медицинасы белән шөгыльләнү хокукы бирә.

4. Рөхсәт алган зат халык медицинасы белән Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә шөгыльләнә.

5. Гражданны халык медицинасы белән шөгыльләнүгә рөхсәттән мәхрүм итү мондый рөхсәтне биргән Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы карары буенча гамәлгә ашырыла, һәм аңа карата судка шикаять бирелергә мөмкин.

6. Халык медицинасы гражданнарга медицина ярдәмен түләүсез күрсәтүнең дәүләт гарантияләре программасына керми.

7. Халык медицинасы белән законсыз шөгыльләнү, шулай ук халык медицинасы белән шөгыльләнгәндә гражданнарның гомеренә яисә сәламәтлегенә зыян китерү Россия Федерациясе законнарында каралган җаваплылыкка китерә.

4 бүлек. Сәламәтлек саклау өлкәсендә гражданнарның аерым категорияләре хокуклары

13 статья. Балаларның сәламәтлеген саклау

1. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары үз вәкаләтләре чикләрендә авыруларны профилактикалауга, алдан ачыклауга һәм дәвалауга, аналарның һәм сабыйларның вафат булуларын киметүгә, балаларда һәм аларның ата-аналарында сәламәт яшәү рәвешенә этәрерлек омтылыш булдыруга юнәлдерелгән программалар эшлиләр һәм гамәлгә ашыралар, балаларны дару препаратлары, дәвалау туклануының махсуслаштырылган продуктлары, медицина әйберләре белән тәэмин итүне оештыру һәм өч яшькә кадәрге балаларны табиблар рецептлары буенча махсуслаштырылган сөт продуктлары һәм катнашмалар белән түләүсез тәэмин итү буенча тиешле чаралар күрәләр.

2. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары үз вәкаләтләре чикләрендә балаларга медицина ярдәме күрсәтүче медицина оешмаларын балалар өчен, шул исәптән инвалид балалар өчен дә, аларда булуның уңайлы шартларын тудыруны һәм ата-аналарының һәм (яисә) бүтән гаилә әгъзаларының алар белән бергә булу мөмкинлеген исәпкә алып төзиләр һәм үстерәләр, шулай ук балаларның оешкан ялына, аларны савыктыруга, сәламәтлеген торгызуга юнәлдерелгән социаль инфраструктура булдыралар.

14 статья. Сәламәтлек саклау өлкәсендә йөкле хатыннарның һәм аналарның хокуклары

1. Россия Федерациясендә ана булу дәүләт тарафыннан саклана һәм кызыксындырыла.

2. Һәр хатын-кыз йөклелек чорында, бала тудырганда һәм бала тудырганнан соң гражданнарга медицина ярдәмен түләүсез күрсәтүнең дәүләт гарантияләре программасы кысаларында медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәэмин ителә.

3. Йөкле хатыннарны, бала имезүче аналарны, шулай ук өч яшькә кадәрге балаларны тулы күләмдә һәм дәрәҗәдә азык-төлек белән тәэмин итү, шул исәптән махсус туклану пунктлары һәм сәүдә оешмалары аша да, табиблар бәяләмәсе буенча Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан билгеләнгән тәртип нигезендә гамәлгә ашырыла.

15 статья. Сәламәтлек саклау өлкәсендә балигъ булмаганнарның хокуклары

1. Сәламәтлек саклау өлкәсендә балигъ булмаганнар түбәндәге хокукларга ия:

1) вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау

өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнгән шартларда медицина караулары узу, шул исәптән мәгариф учреждениеләренә укырга кергәндә һәм аларда уку чорында, физик культура һәм спорт белән шөгыльләнгәндә, диспансеризация, диспансер күзәтүе, медицина реабилитациясе узу, медицина ярдәме күрсәтелү, шул исәптән мәгариф учреждениеләрендә укыган һәм тәрбияләнгән чорда;

2) савыгу һәм оешкан ял чорында вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә медицина ярдәме күрсәтелү;

3) санитария-гигиена белеме алу, үзләренең физиологик үзенчәлекләренә һәм сәламәтлеге торышына туры килерлек һәм үзләренә карата уңайсыз факторлар йогынтысын булдырмаслык шартларда уку һәм хезмәт итү;

4) профессиональ яраклылык билгеләнгәндә Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда түләү алмыйча гына медицина консультациясе алу;

5) Федераль законның 22 статьясы нигезендә үзләре өчен мөмкин булган рәвештә сәламәтлек торышы турында мәгълүмат алу.

2. Наркомания белән авыручы уналты яшьтән өлкәнрәк балигъ булмаганнар һәм унбиш яшьтән өлкәнрәк башка балигъ булмаганнар медицина катышуына мәгълүматлы ирекле ризалык бирү яисә Федераль закон нигезендә аннан баш тарту хокукына ия, моңа Федераль законның 20 статьясындагы 2 һәм 9 өлешләре нигезендә аларга медицина ярдәме күрсәтү очраклары керми.

3. Ятим балалар, ата-ана каравыннан мәхрүм калган балалар һәм кыен тормыш хәлләренә дучар булган балалар, дүрт яшькә җиткәнче, дәүләт сәламәтлек саклау системасы һәм муниципаль сәламәтлек саклау системасы медицина оешмаларында вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнгән шартларда тотылырга мөмкин.

5 бүлек. **Халыкка социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу мөмкинлеге турында мәгълүмат җиткерү, шулай ук эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турында мәгълүмат җиткерү**

16 статья. **Халыкка социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу мөмкинлеге турында мәгълүмат җиткерүне, шулай ук эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турында мәгълүмат җиткерүне гамәлгә ашыручы органнар**

Халыкка социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу мөмкинлеге турында мәгълүмат җиткерү, шулай ук эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турында мәгълүмат җиткерү Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә – Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан, әлеге Законның

17 – 19 статьяларында билгеләнгән тәртиптә муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

17 статья. **Халыкка мәгълүмат җиткерү предметы**

1. Муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары еллык статистика күрсәткечләре нигезендә халыкка социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу мөмкинлеге турында мәгълүмат җиткерәләр, шул исәптән халыкка түбәндәге күрсәткечләрне дә җиткерәләр:

1) социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар исемлеге турындагы;

2) социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар барлыкка килү сәбәпләре һәм таралу шартлары турындагы;

3) тиешле муниципаль берәмлекләр территорияләрендә социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу дәрәҗәсе турындагы;

4) тиешле муниципаль берәмлекләр халкының социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар белән авыру дәрәҗәсе турындагы;

5) тиешле муниципаль берәмлекләр халкының социаль әһәмияттәге авырулардан һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулардан вафат булу дәрәҗәсе турындагы;

6) тиешле муниципаль берәмлекләр территорияләрендә социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу мөмкинлеге фаразлары турындагы;

7) тиешле муниципаль берәмлекләр территорияләрендә социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу мөмкинлеген булдырмый калу һәм мондый таралу нәтиҗәләрен минимальләштерү гамәлләре турындагы;

8) бүтән кирәкле күрсәткечләрне.

2. Муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турында мәгълүмат җиткергәндә халыкка түбәндәге күрсәткечләрне дә җиткерәләр:

1) эпидемияләре тиешле муниципаль берәмлекләр территорияләрендә килеп чыгу мөмкинлеге булган һәм килеп чыккан авырулар турындагы, мондый авыруларның симптомнары, характеры һәм дәвамлылыгы, аларны профилактикалау яисә дәвалау өчен кулланыла торган дару препаратлары турындагы;

2) эпидемияләр килеп чыгу сәбәпләре һәм алар таралуга этәрә торган шартлар турындагы;

3) тиешле муниципаль берәмлекләр территорияләрендә эпидемияләр чыганаклары турындагы;

4) эпидемияләр килеп чыгу куркынычын булдырмый калу һәм килеп чыккан эпидемияләрнең зыяннарын бетерү гамәлләре турындагы, уздырыла торган карантин гамәлләре турындагы һәм эпидемияләр килеп чыгуга бәйле рәвештә

медицина ярдәме күрсәтүче медицина оешмалары, халыкны килеп чыккан эпидемияләрдән яклау алымнары һәм ысуллары турындагы күрсәткечләрне дә кертеп;

5) бүтән кирәкле күрсәткечләрне.

3. Әлеге статьяның 1 һәм 2 өлешләре нигезендә халыкка җиткерелә торган күрсәткечләр оператив, аңлаешлы һәм дөрес булырга тиеш.

18 статья. **Халыкка мәгълүмат җиткерү сроклары**

1. Муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары социаль әһәмияттәге авырулар һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар таралу мөмкинлеге турындагы мәгълүматны тиешле еллык статистика күрсәткечләрен алганнан соң бер айдан да соңга калмыйча халыкка җиткерәләр.

2. Муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турыдан-туры ачыкланганнан йә дәүләт һәм бүтән органнардан һәм оешмалардан, шулай ук гражданнардан эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турында белешмәләр алынганнан соң эпидемияләр килеп чыгу куркынычы һәм килеп чыгу турындагы мәгълүматны кичекмәстән халыкка җиткерергә керешәләр һәм эпидемияләр килеп чыгу куркынычы юкка чыгарылганнан һәм килеп чыккан эпидемияләр зыяннарын бетергәннән соң мәгълүмат җиткерүне туктаталар.

3. Муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары, эпидемияләр килеп чыгу куркынычы бетү һәм эпидемияләр тәмамлану (аларны локальләштерү) турыдан-туры ачыкланганнан йә дәүләт һәм бүтән органнардан һәм оешмалардан эпидемияләр килеп чыгу куркынычы бетү һәм эпидемияләр тәмамлану (аларны локальләштерү) турында белешмәләр алынган көннән соң килүче көннән дә соңга калмыйча, эпидемияләр килеп чыгу куркынычы бетү һәм эпидемияләр тәмамлану (аларны локальләштерү) турында халыкка мәгълүмат җиткерәләр.

19 статья. **Халыкка мәгълүмат җиткерү рәвешләре**

Халыкка мәгълүмат җиткерү муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары тарафыннан түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

1) тиешле күрсәткечләре булган стендларны җәмәгать урыннарында урнаштыру;

2) тиешле күрсәткечләрне халыкка аның белән очрашуларда җиткерү;

3) тиешле күрсәткечләрне массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару;

4) тиешле күрсәткечләрне муниципаль район яисә шәһәр округы җирле үзидарә органының "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштыру;

5) кешеләр күп җыела торган урыннарда халыкка хәбәр итүнең һәм мәгълүмат җиткерүнең махсуслаштырылган техник чараларын куллану;

6) халыкка мәгълүмат җиткерүнең бүтән рәвешләрен законнар нигезендә куллану.

20 статья. **Халыкка мәгълүмат җиткерүгә ярдәм күрсәтү**

Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы үзе билгеләгән тәртиптә муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнарына халыкка мәгълүмат җиткерүдә, шул исәптән тиешле күрсәткечләрне бирү юлы белән дә ярдәм күрсәтергә тиеш.

6 бүлек. **Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында**

21 статья. **Кан алу-кан салу хезмәте**

Кан алу-кан салу хезмәте "Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында" 2012 елның 20 июлендәге 125-ФЗ номерлы Федераль законның 5 статьясында күрсәтелгән, бердәм системага берләшкән органнардан һәм оешмалардан гыйбарәт, шул исәптән:

1) Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы, шулай ук сәламәтлек саклау өлкәсендә вәкаләтләр башкаручы җирле үзидарә органнары;

2) Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең ведомство буйсынуындагы һәм донор каны һәм (яисә) аның компонентлары әйләнеше өлкәсендә эшчәнлекне башкаручы медицина оешмалары, мәгариф оешмалары, фәнни оешмалар.

22 статья. **Кан һәм аның компонентлары донорлыгын пропагандалау**

1. Кан һәм аның компонентлары донорлыгын пропагандалау потенциаль донорларны кан һәм (яисә) аның компонентларын бирүгә җәлеп итү максатларында кан һәм аның компонентлары донорлыгының социаль әһәмияте турында халыкка массакүләм мәгълүмат чаралары аша, шулай ук фәнни, әдәби әсәрләр һәм реклама материаллары бастырып чыгару, тематик күргәзмәләр, смотрлар, конференцияләр оештыру һәм халыкка мәгълүмат җиткерүнең Россия Федерациясе законнары белән тыелмаган башка алымнарын куллану юлы белән гамәлгә ашырыла торган мәгълүмат җиткерүдән гыйбарәт.

2. Кан һәм аның компонентлары донорлыгын пропагандалау кан алу-кан салу хезмәтенә керүче федераль башкарма хакимиятнең сәламәтлек саклау өлкәсендәге органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы, шулай ук донор каны һәм (яисә) аның компонентлары әйләнеше өлкәсендә эшчәнлекне гамәлгә ашыручы оешмалар тарафыннан башкарыла.

23 статья. **Иҗтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциячел булмаган оешмаларның кан һәм аның компонентлары донорлыгын үстерү гамәлләрендә катнашулары**

Иҗтимагый берләшмәләр һәм коммерциячел булмаган оешмалар (шул исәптән "Россия Кызыл Хач" бөтенроссия иҗтимагый оешмасы) кан алу-кан салу хезмәтенә керүче федераль башкарма хакимиятнең сәламәтлек саклау өлкәсендәге органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы, сәламәтлек саклау өлкәсендә вәкаләтләр башкаручы җирле үзидарә органнары белән берлектә, шулай ук донор каны һәм (яисә) аның компонентлары әйләнеше өлкәсендә эшчәнлекне гамәлгә ашыручы оешмалар белән берлектә кан һәм аның компонентлары донорлыгын үстерү гамәлләрендә, шул исәптән кан һәм (яисә) аның компонентлары донорлыгын түләүсез пропагандалауга юнәлдерелгән гамәлләрдә катнашырга мөмкин.

7 бүлек. **Сәламәтлек саклау өлкәсендә финанс тәэминаты**

24 статья. **Сәламәтлек саклау өлкәсендә финанс тәэминаты чыганаклары**

Сәламәтлек саклау өлкәсендә финанс тәэминаты чыганаклары федераль бюджет, Татарстан Республикасы бюджеты, җирле бюджетлар акчаларыннан, мәҗбүри медицина иминияте акчаларыннан, оешмалар һәм гражданнар акчаларыннан, физик һәм юридик затлардан кергән акчалардан, шул исәптән ирекле иганәләрдән, һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән тыелмаган башка чыганаклардан гыйбарәт.

25 статья. **Татарстан Республикасының сәламәтлек саклау өлкәсендәге чыгым йөкләмәсе**

Татарстан Республикасының сәламәтлек саклау өлкәсендәге чыгым йөкләмәсе түбәндәге гамәлләрне финанс белән тәэмин итүдән гыйбарәт:

1) гражданнарга медицина ярдәмен түләүсез күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы кысаларындагы:

а) гражданнарга беренчел медицина-санитария ярдәме күрсәтү буенча (мәҗбүри медицина иминияте программаларына кертелмәгән медицина ярдәме, шулай ук мәҗбүри медицина иминияте программаларында каралган медицина ярдәме өчен түләү тарифлары структурасына кертелмәгән чыгымнар өлешендә);

б) гражданнарга махсуслаштырылган, шул исәптән югары технологияле, медицина ярдәме күрсәтү буенча (территориаль мәҗбүри медицина иминияте программасына кертелмәгән медицина ярдәме, шулай ук территориаль мәҗбүри медицина иминияте программасында каралган медицина ярдәме өчен түләү тарифлары структурасына кертелмәгән чыгымнар өлешендә);

в) гражданнарга ашыгыч, шул исәптән махсуслаштырылган ашыгыч, медицина ярдәме күрсәтү буенча (территориаль мәҗбүри медицина иминияте

программасына кертелмәгән медицина ярдәме, шулай ук территориаль мәҗбүри медицина иминияте программасында каралган медицина ярдәме өчен түләү тарифлары структурасына кертелмәгән чыгымнар өлешендә);

г) гражданнарга паллиатив медицина ярдәме күрсәтү буенча;

2) кеше гомеренә яный торган һәм хроник рәвештә көчәя бара торган, гражданның гомер озынлыгын кыскартуга яисә инвалидлыкка китерә торган сирәк (орфан) авырулар исемлегенә кертелгән авырулардан дәвалау өчен гражданнарны билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе территориясендә теркәлгән дару препаратлары белән тәэмин итү (Федераль законның 15 статьясындагы 1 өлешенең 2 пунктында күрсәтелгән авырулардан тыш);

3) Татарстан Республикасы территориясендә йогышлы авыруларны кисәтү, таралуын чикләү һәм бетерү максатларындагы гамәлләрне тормышка ашыру;

4) кан һәм аның компонентлары донорлыгын үстерү, оештыру һәм пропагандалау;

5) ВИЧ-инфекция таралуны кисәтү буенча Татарстан Республикасы карамагындагы сәламәтлек саклау учреждениеләрендә уздырыла торган;

6) эшләмәүче халыкны мәҗбүри медицина иминләштерүенә иминият кертемнәре түләү;

7) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка йөкләмәләр.

8 бүлек. **Сәламәтлек саклау өлкәсендә контроль оештыру**

26 статья. **Сәламәтлек саклау өлкәсендә контроль, шулай ук аны гамәлгә ашыруга вәкаләтле органнар**

1. Сәламәтлек саклау өлкәсендәге контрольгә түбәндәгеләр керә:

1) медицина эшчәнлегенең сыйфатына һәм иминлегенә контроль (дәүләт, ведомство, эчке контроль);

2) дарулар әйләнеше өлкәсендә Россия Федерациясенең дарулар әйләнеше турындагы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла торган дәүләт контроле (күзәтчелеге) (дарулар җитештерү өлкәсендә һәм фармацевтика эшчәнлеге өлкәсендә лицензия контроле, дарулар әйләнеше өлкәсендә федераль дәүләт күзәтчелеге);

3) медицина әйберләре әйләнешенә дәүләт контроле;

4) халыкның санитария-эпидемиология иминлеге турында Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла торган федераль дәүләт санитария-эпидемиология күзәтчелеге.

2. Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең медицина эшчәнлегенең сыйфатына һәм иминлегенә дәүләт, ведомство, эчке контрольне, шулай ук дарулар җитештерү өлкәсендә һәм фармацевтика эшчәнлеге өлкәсендә лицензия контролен гамәлгә ашыручы вәкаләтле органы Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органыннан гыйбарәт.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендә каралган контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары федераль законнар нигезендә билгеләнә.

27 статья. **Сәламәтлек саклау өлкәсендә дәүләт контролен гамәлгә ашыручы органнар вәкаләтләре**

1. Вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы (алга таба – дәүләт контроле органнары):

1) сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын, дарулар әйләнеше турында Россия Федерациясе законнарын бозу очрагында үтәлеше мәҗбүри булган күрсәтмәләр бирә;

2) сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын, дарулар әйләнеше турында Россия Федерациясе законнарын бозган өчен медицина оешмаларын һәм фармацевтика оешмаларын, аларның вазыйфаи затларын, федераль башкарма хакимият органнарының, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының, бюджеттан тыш дәүләт фондларының вазыйфаи затларын Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә җаваплылыкка тарта;

3) сәламәтлек саклау, дарулар әйләнеше өлкәсендә административ хокук бозулар турында беркетмәләр төзи һәм мондый хокук бозуларны булдырмау чараларын күрә;

4) җинаятьләр билгеләре буенча җинаять эшләре кузгату турындагы мәсьәләләрне хәл итү өчен мәҗбүри таләпләрне бозуларга бәйле материалларны вәкаләтле органнарга җибәрә;

5) сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын, дарулар әйләнеше турында Россия Федерациясе законнарын бозулар турында дәгъвалар, гаризалар белән судка мөрәҗәгать итә;

6) сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын, дарулар әйләнеше турында Россия Федерациясе законнарын куллануга һәм (яисә) бозуга бәйле эшләрне суд тарафыннан караганда катнаша;

7) сәламәтлек саклау өлкәсендә дәүләт контролен гамәлгә ашыру барышында кабул ителгән һәм билгесез затлар даирәсе мәнфәгатьләренә кагыла торган карарларны һәм күрсәтмәләрне "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтта урнаштыра.

2. Сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын, дарулар әйләнеше турында Россия Федерациясе законнарын бозулар турындагы гаризаларны караганда һәм тикшерүләр уздырганда, дәүләт контроле органы хезмәткәрләре хезмәт урынындагы таныклыкларын һәм дәүләт контроле органы җитәкчесенең, аның урынбасарының сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын, дарулар әйләнеше турында Россия Федерациясе законнарын үтәүне тикшерү хакындагы карарын күрсәткәндә түбәндәге хокукларга ия:

1) кирәкле тикшеренүләр, сынаулар, экспертизалар, анализлар һәм бәяләүләр, шул исәптән билгеләнгән эшчәнлек өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фәнни тикшеренүләр уздыруны оештыру;

2) дәүләт контроле органы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өчен кирәкле белешмәләрне соратып алу;

3) дәүләт контроле органы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча юридик затларга һәм физик затларга аңлатмалар бирү;

4) сәламәтлек саклау өлкәсендәге мәсьәләләрне эшләп чыгу өчен фәнни һәм башка оешмаларны, галимнәрне һәм белгечләрне билгеләнгән тәртиптә җәлеп итү;

5) тикшерелә торган органнар яисә оешмалар территориясенә йә әлеге органнар яисә оешмалар тарафыннан үз эшчәнлекләрен башкарганда файдаланыла торган биналарга, корылмаларга, төзелмәләргә, урыннарга тоткарлыксыз керү, алар файдалана торган җайланмалар, шуларга охшаш объектлар, транспорт чаралары һәм ташыла торган йөкләр янына тоткарлыксыз килү мөмкинлегенә ирешү;

6) җитештерелә торган товарларның үрнәкләрен Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә алу;

7) сәламәтлек саклау өлкәсендә дәүләт контролен уздыру өчен кирәкле документларның күчермәләрен Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә алу;

8) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында каралган, сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын, дарулар әйләнеше турында Россия Федерациясе законнарын бозуларны булдырмауга һәм (яисә) алардан килгән зыяннарны бетерүгә юнәлдерелгән чикләү, кисәтү һәм профилактика характерындагы чаралар күрү.

28 статья. **Медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә дәүләт контроле**

1. Медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә дәүләт контроле дәүләт контроле органнары тарафыннан аларның вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

2. Медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә дәүләт контроле түбәндәге юллар белән башкарыла:

1) Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының, бюджеттан тыш дәүләт фондларының, медицина оешмаларының һәм фармацевтика оешмаларының сәламәтлек саклау өлкәсендә гражданнарның хокукларын үтәүләренә тикшерүләр уздыру;

2) медицина эшчәнлеген лицензияләү;

3) медицина ярдәме күрсәтү тәртипләрен һәм медицина ярдәме стандартларын үтәүгә медицина оешмалары тарафыннан тикшерүләр уздыру;

4) медицина экспертизалары, медицина карап тикшерүләре һәм медицина таныклаулары уздыру тәртипләрен медицина оешмалары тарафыннан үтәүгә тикшерүләр уздыру;

5) хезмәт шартлары иминлеген, медицина әйберләрен имин куллану һәм эксплуатацияләү, аларны утильләштерү (юк итү) таләпләрен медицина оешмалары тарафыннан үтәүгә тикшерүләр уздыру;

6) профессиональ эшчәнлекләрен гамәлгә ашырганда медицина оешмаларының медицина хезмәткәрләре, җитәкчеләре тарафыннан, даруханә оешмаларының фармацевтика хезмәткәрләре һәм җитәкчеләре тарафыннан Федераль закон нигезендә үзләренә карата кулланыла торган чикләүләрне үтәүгә тикшерүләр уздыру;

7) медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә ведомство һәм эчке контрольне Федераль законның 89 статьясындагы 1 өлешендә һәм 90 статьясында күрсәтелгән органнар һәм оешмалар тарафыннан оештыруга һәм гамәлгә ашыруга тикшерүләр уздыру.

3. Медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә дәүләт контролен оештыру һәм уздыру тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

29 статья. **Медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла торган ведомство контроле**

1. Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең сәламәтлек саклау өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан аның ведомство буйсынуындагы органнарның һәм оешмаларның медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә ведомство контроле әлеге Законның 28 статьясындагы 2 өлешенең 3, 5 һәм 6 пунктларында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру юлы белән башкарыла.

2. Медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә дәүләт контролен оештыру һәм уздыру тәртибе вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә.

30 статья. **Медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә эчке контроль**

Дәүләт, муниципаль һәм хосусый сәламәтлек саклау системалары органнары, оешмалары тарафыннан медицина эшчәнлеге сыйфатына һәм иминлегенә эчке контроль әлеге органнарның, оешмаларның җитәкчеләре тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

9 бүлек. **Йомгаклау нигезләмәләре**

31 статья. **Татарстан Республикасы аерым закон актларының үз көчләрен югалтуын тану**

Түбәндәгеләрне үз көчләрен югалткан дип танырга:

1) "Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында" 1998 елның 18 июнендәге 1659 номерлы Татарстан Республикасы Законын (Татарстан Дәүләт Советы Җыелма басмасы, 1998, № 8 (I өлеш);

2) "Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында" Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында" 2003 елның 12 маендагы 14-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын (Татарстан Дәүләт Советы Җыелма басмасы, 2003, № 5);

3) "Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында" Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында" 2004 елның 15 мартындагы 14-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын (Татарстан Дәүләт Советы Җыелма басмасы, 2004, № 3 (I өлеш);

4) "Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында" Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында" 2006 елның 20 мартындагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын (Татарстан Дәүләт Советы Җыелма басмасы, 2006, № 3 (I өлеш);

5) "Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында" Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында" 2007 елның 27 декабрендәге 67-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын (Татарстан Дәүләт Советы Җыелма басмасы, 2007, № 12 (II өлеш);

6) "Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында" Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында" 2009 елның 29 июлендәге 35-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын (Татарстан Дәүләт Советы Җыелма басмасы, 2009, № 7 – 8 (I өлеш);

7) "Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында" Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында" 2010 елның 29 июнендәге 37-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын (Татарстан Дәүләт Советы Җыелма басмасы, 2010, № 6 (I өлеш);

8) "Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында" Татарстан Республикасы Законының 52 статьясына үзгәреш кертү хакында" 2010 елның 25 декабрендәге 103-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын (Татарстан Дәүләт Советы Җыелма басмасы, 2010, № 12 (II өлеш).

32 статья. **Әлеге Законның үз көченә керү тәртибе**

1. Әлеге Закон, әлеге статьяның үз көченә керүенең бүтән сроклары билгеләнгән нигезләмәләреннән гайре, рәсми басылып чыккан көненнән соң 30 көн узгач үз көченә керә.

2. Әлеге статьяның 5 өлеше рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

3. Әлеге Законның 4 статьясындагы 1 өлешенең 13 пункты, 2 өлеше, 5 статьясындагы 14 – 16 пунктлары, 6 бүлеге 2013 елның 20 гыйнварыннан үз көченә керә.

4. Әлеге Законның 4 статьясындагы 1 өлешенең 12 пункты, 5 статьясындагы 11 пункты нигезләмәләре 2015 елның 1 гыйнварына кадәр кулланыла.

5. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты үз норматив хокукый актларын әлеге Законга туры китерергә, шулай ук әлеге Законда каралган Татарстан Республикасы норматив хокукый актларын кабул итүне тәэмин итәргә тиеш.

Татарстан Республикасы
Президенты Р.Н. Миңнеханов

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТЫ АППАРАТЫ • АППАРАТ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ГОМУМИ БҮЛЕК
ОБЩИЙ ОТДЕЛ

Казан,Кремль
2012 елның 22 декабре
№ 87-ТРЗ